

Пропозиції
Міністерства культури та інформаційної політики України
до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу
України щодо криміналізації переміщення та дій, спрямованих на
переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від
митного контролю та поза митним контролем»
ініційований н.д. Холодовим А.І.

реєстр. № 4556-1 від 18.01.2021
перше читання

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації переміщення та дій, спрямованих на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю та поза митним контролем» (далі – законопроект) потребує подальшого доопрацювання в частині зауважень наданих Міністерством культури та інформаційної політики України.

2. Законопроектом запропоновано коригування та доповнення статті 201 Кримінального кодексу України, зокрема, в частині розширення визначення «контрабанда» не лише як незаконного фізичного переміщення через кордон чи приховування товарів, але й як переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Запропоновані зміни вбачаються актуальними, адже зловмисники можуть вдаватись до приховування товарів у різний спосіб та не лише шляхом їх фізичного приховування, але й документального, у тому числі, заміни в документах відомостей про товари відомостями про «менш підконтрольними» товарами.

Не всі перелічені у статті 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» категорії рухомих предметів є культурними цінностями. Культурна цінність кожного окремого предмета набувається в силу його історичного, художнього, етнографічного та/або наукового значення, тобто його культурної цінності. Культурну цінність предметів визначають лише фахівці чи експерти. Зловмисники можуть скористатись цим.

Разом з тим, законопроектом передбачається встановлення відповідальності за відповідні злочини, вчинені у великих і особливо великих розмірах та й не лише товарів, зазначених у частині першій статті 201 Кримінального кодексу України. Доцільність цих змін є загально зрозумілою і необхідною. Однак, в цьому питанні

стосовно культурних цінностей необхідно врахувати їх культурне значення для суспільства і держави.

Статтею 54 Конституції України встановлено, що держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність.

Особливе значення для України мають культурні цінності, занесені до Державного реєстру національного культурного надбання, включені до Національного архівного фонду і Музейного фонду України. Охорона таких культурних цінностей регламентується також законами України «Про культуру», «Про музеї та музейну справу», «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

Хоча статтею 14 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» передбачено заборону до вивезення з України культурних цінностей, занесених до Державного реєстру національного культурного надбання, включених до Національного архівного фонду і Музейного фонду України, законом дозволяється їх тимчасове вивезення у визначених випадках, зокрема, статтею 23 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», статтею 22 Закону України «Про музеї та музейну справу», статтею 41 Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

З музеїв, заповідників, архівів, бібліотек та інших закладів культури викрадено чимало культурних цінностей, які досі не знайдено і які потенційно можуть бути вивезеними контрабандою.

Також, на сьогодні однією з проблем є встановлення оцінної вартості культурних цінностей. Законодавством України не передбачено методики оцінки саме рухомих культурних цінностей. Оцінка таких культурних цінностей здійснюється за загальною методикою, визначеною законодавством про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність, яка не передбачає оцінки з урахуванням їх культурної цінності та значення для суспільного і держави, або здійснюється згідно з пунктом 8 Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2003 року № 1343, яким передбачено зазначення оцінної вартості культурних цінностей у висновку державної експертизи культурних цінностей. За відсутності методики визначення такої вартості у даному висновку вказується орієнтовна вартість предмета, що базується на порівнянні вартості аналогічних предметів, що знаходяться в продажу на аукціонах тощо, або взагалі не вказується.

Оцінка предмета, що має культурну цінність, – складне питання і потребує комплексного вирішення, залучення великої кількості експертів та інших фахівців зважаючи за різновидами категорій культурних цінностей.

Водночас, потрібно враховувати, що згідно з законодавством музейні предмети не беруться на бухгалтерський облік.

Однак, держава вже сьогодні має подбати про збереження культурних цінностей і врахувати вже наявне законодавче підґрунтя.

У злочинах суспільна небезпека діянь, пов'язаних з культурними цінностями, полягає у завданні істотної чи непоправної шкоди культурній спадщині як невідновлюваному джерелу історичної пам'яті, моральності суспільства в частині

установленого порядку поводження з культурними цінностями та їх збереження для майбутніх поколінь. Отже, культурні цінності, з приводу яких чи у зв'язку з якими вчиняється злочин, повинні визнаватися самостійним предметом злочинів незалежно від розміру майнової шкоди.

З огляду на викладене з урахуванням суспільної важливості деяких категорій культурних цінностей та забезпечення їх охорони державою згідно з Конституцією та іншими Законами України, у п.2 розділу I законопроекту частину другу статті 201 Кримінального кодексу України пропонуємо викласти в такій редакції:

«Дія, передбачена частиною першою цієї статті, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або службовою особою з використанням службового становища, або щодо культурних цінностей, занесених до Державного реєстру національного культурного надбання, або щодо культурних цінностей, включених до Національного архівного фонду чи Музейного фонду України,-

карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна.».

Міністр культури та
інформаційної політики України

Олександр ТКАЧЕНКО

«15» серпня 2021 р.